

התגלות נשמת הגר"א לתלמידיו ליד הכותל המערבי

'שאלת חלום' על יד הכותל מרבי הלל ורבי מנחם מנדל משקלוב

סיפר רבי ישעיה חשין זצ"ל¹ (תרכ"ז - י"ב באדר תשט"ז):

בימי המגפות הקשות רחמנא-לצלן, שפרצו בירושלים בתקופת תלמידי הגר"א, היו נוהגים להוציא את המשפחות אל מחוץ לעיר על-יד מקום קבר שמואל הנביא, ושכנו שם באהלים של מחצלאות עד עבור זעם, ורק את ילדי התשב"ר (התינוקות של בית רבן) ומלמדיהם השאירו בתוך העיר כי חששו למה שאמרו רבותינו ז"ל (ע"פ איכה רבתי א, לג): "וַיֵּצֵא מִבֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה" – אלו תינוקות של בית רבן², והחזיקו אותם בחצר סגורה לשמור מפני התדבקות המחלה, שבעיקרה באה מתוך השכנים הערבים שלא ידעו דרכי השמירה והבריאות.

פעם אחת באו הורי הילדים לפני תלמידי הגר"א ר' הלל ור' מנדל³, והתחננו לפניהם להעביר גם את הילדים אל מחוץ לעיר. תלמידי הגר"א חששו מאוד למלא בקשה זו ויענו להורים הנבהלים לחכות עוד ימים אחדים. בלילה ההוא הלכו לכותל המערבי, ויעשו שמה "שאלת חלום" מרבם הגר"א ז"ל, ויקבלו תשובה: חלילה להוציא את התשב"ר מהעיר, ובערב שבת בשעת הדלקת נרות שבת תפסק המגפה לגמרי. וכך נתקיים הדבר במלואו בסיעתה דשמיא.

התגלות נשמת הגר"א לתלמידו ליד הכותל המערבי

בהקדמת המו"ל לספר 'מים אדירים' של רבי מנחם מנדל משקלוב זצ"ל (עמ' 9 במהדורת 'מסורה' תשס"ח) מסופר בשם זקני ירושלים, שפעם אחת נתגלתה לרבי מנחם מנדל נשמת מורו הגר"א זצוק"ל בעת התמרמרו בבכי ליד הכותל המערבי.

¹ מנקהי הדעת שבירושלים מבני היישוב הישן, צאצא לרבי יצחק מחסלביץ, המכונה ר' איצ'לה, שהיה מגדולי תלמידי הגר"א ומראשי העולים לארץ בשיירת העולים הראשונה של תלמידי הגר"א. הדברים המצוטטים כאן מובאים בשמו בסוף ספרו 'דברי ישעיהו' חלק ג, ב'הערות והוספות' בסוף כרך ב, עמ' כט.

² לשון המדרש: "כָּל הַדְּרָה" - אלו התינוקות. אמר רבי יהודה: בא וראה כמה חביבין תינוקות לפני הקדוש ברוך הוא, גְּלַתְהָ סְנֵה־דָרִין וְלֹא גְלַתְהָ שְׂכִינָה עִמָּהֶם, גְּלוּ מִשְׁמֵרוֹת וְלֹא גְלַתְהָ שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וְכִיּוֹן שְׁגָלוּ תֵינוֹקוֹת גְּלַתְהָ שְׂכִינָה עִמָּהֶם, הֲדָא הוּא דְכָתִיב (איכה א, ה-ו): "עוֹלָלִיָהּ הִלְכּוּ שְׁבִי לִפְנֵי צָר", מִיָּד 'וַיֵּצֵא מִבֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה'.

³ רבי הלל ריבלין משקלוב (נלב"ע ט' בסיוון תקצ"ח), ורבי מנחם מנדל אשכנזי בן ברוך בנדט משקלוב (נלב"ע ל' בשבט תקפ"ז). בהקשר לכך יש מקום לציין לדברי רבי מנחם מנדל משקלוב בספרו 'מים אדירים', שהוא פירוש ל'אדרא זוטא' על דרך הסוד (עמ' שו במהדורת 'מסורה' תשס"ח): "שכל ישראל אחיזתן ויניקתן מבית המקדש, והיא אמנו ציון... שכל הנשמות יניקתן משם, בסוד (ישעיה ב, ג): 'כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תִזְרָה'... 'כִּךְ הִיא אִם לִכְלֹהוּ אַחֲרָיִן דְּלַתְתָּא', סוד נשמות נפשות ישראל בסוד כות"ל מערבי - נפ"ש כ"ו - כי 'נפש' יש בו ג' בחינות: לשון רצון, ולשון רביה - פושו וסגו נפיש חיליה, ולשון מנוחה. ולכן שם כל המנוחות וכל הרצון וכל הרבות (=ההתרבויות), הכל שם כפי רצונו יתברך".

⁴ עיין רד"ק לשמואל-א כח, ו: "אנשים שעושים שאלת חלום", ושם ברלב"ג: "בעלי החלומות הצודקים כשהיו משימים רעיוניהם בהקיץ על זאת השאלה, כדי שתבא להם ההודעה בחלום".